

Vai trò của minh bạch thông tin và sự gia của cộng đồng trong BVMT

Trần Thanh Thủy
Phòng Nghiên cứu Chính sách

Trung tâm Con người và Thiên nhiên

Nội dung trình bày

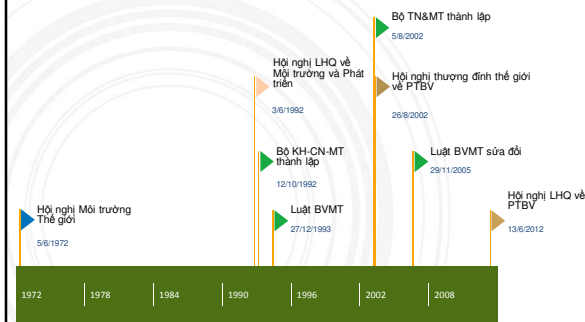
- Thực trạng công tác BVMT ở Việt Nam
- Tham nhũng trong BVMT
- Các nguyên tắc cơ bản trong BVMT và một số khuyến nghị sửa đổi chính sách.

Page * 2

Trung tâm Con người và Thiên nhiên

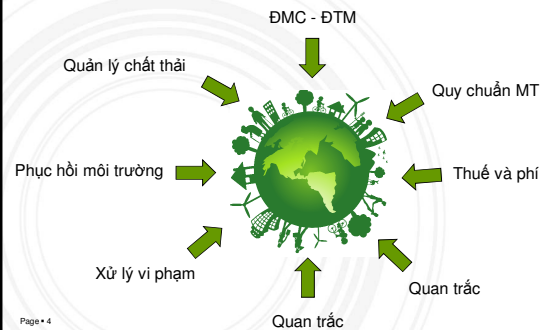
1. Thực trạng công tác BVMT ở Việt Nam

Tiến trình tiếp cận

1. Thực trạng công tác BVMT ở Việt Nam

Các công cụ chính sách trong BVMT ở Việt Nam

Page * 4

1. Thực trạng công tác BVMT ở Việt Nam

Thực trạng ô nhiễm môi trường

1. Thực trạng công tác BVMT ở Việt Nam

Thực thi CS không hiệu quả và những nguyên nhân chính

- Tốc độ gia tăng dân số và đô thị hóa nhanh.
 - Đặt nhiều sự ưu tiên hơn cho phát triển.
 - Sử dụng công nghệ sản xuất lạc hậu.
 - Chính sách chưa thực sự phù hợp với thực tiễn.
 - Hệ thống thanh tra giám sát thực thi chính sách BVMT còn yếu kém.
 - Cơ chế xử phạt chưa đủ sức răn đe.
- **Tham nhũng trong công tác BVMT.**

Page * 6

2. Tham nhũng trong BVMT

Các nguy cơ tham nhũng trong BVMT

Quá trình	Nguy cơ tiềm ẩn
Quá trình xây dựng chính sách pháp luật	• Chính sách được xây dựng theo hướng "thiên vị" cho một số nhóm đối tượng.
Quá trình thẩm định báo cáo ĐTM và cấp phép cho dự án.	• Cấp phép đầu tư dựa trên các mối quan hệ cá nhân, ít chú trọng năng lực tài chính và công nghệ của chủ đầu tư. • Thông qua ĐTM các dự án có tiềm ẩn nhiều rủi ro không thể kiểm soát về môi trường.
Quá trình giám sát thực thi chính sách pháp luật BVMT	• Né tránh việc xử lý các dự án không tuân thủ pháp luật BVMT và gây các tác động MT.
Sử dụng các nguồn tài chính liên quan đến BVMT	• Phân bổ các nguồn tài chính không đúng mục đích và đối tượng.

Page * 8

2. Tham nhũng trong BVMT

Một số đánh giá về tham nhũng trong BVMT

- Tham nhũng môi trường đặc biệt phổ biến ở các quốc gia đang phát triển.
- Các quốc gia phụ thuộc tài nguyên thường có mức độ tham nhũng môi trường cao hơn.
- Sự yếu kém về trình độ quản lý làm gia tăng nguy cơ tham nhũng môi trường.
- Sự độc quyền tạo các cơ hội cho tham nhũng môi trường.

Nguồn: Transparency International, 2006

Page * 8

2. Tham nhũng trong BVMT

Một số đánh giá về tham nhũng trong BVMT

• Theo khảo sát năm 2000 tại Romania, tham nhũng trong BVMT đứng thứ 17 trong 18 lĩnh vực có mức độ tham nhũng cao nhất.

• 3% doanh nghiệp thừa nhận thường xuyên hối lộ để nhận các giấy phép môi trường.

• Theo khảo sát tại Honduras năm 2002, 4% doanh nghiệp lớn thừa nhận hối lộ môi trường, 2% cho rằng việc hối lộ là cần thiết để đạt các chứng chỉ môi trường.

• Theo khảo sát tại Slovakia năm 1999, 13% doanh nghiệp thừa nhận đã hối lộ các cơ quan quản lý môi trường.

• Theo khảo sát tại Peru 2001, 8% doanh nghiệp thừa nhận đã hối lộ để nhận các giấy phép môi trường.

• Theo khảo sát tại Indonesia năm 2002, Bộ Lâm Nghiệp đứng thứ 11 trong số những cơ quan có mức độ tham nhũng nhiều nhất.

Page * 9

Nguồn: USAID, 2002

2. Tham nhũng trong BVMT

Các tác động của tham nhũng môi trường

- Làm gia tăng suy thoái môi trường.
- Tác động đến cộng đồng.
- Gia tăng xung đột về môi trường và tài nguyên.
- Gây ảnh hưởng không tốt đối với hình ảnh quốc gia và môi trường đầu tư.

Page * 10

2. Tham nhũng trong BVMT

Các cách tiếp cận nhằm hạn chế tham nhũng trong BVMT

- Cải cách hệ thống chính sách theo hướng tăng cường sự minh bạch, trách nhiệm giải trình và sự tham gia của quần chúng.
- Xây dựng các quy định cụ thể nhằm tăng cường sự minh bạch và trách nhiệm giải trình (như cơ chế báo cáo, công khai thông tin ...)
- Tăng cường sự tham gia của các nhóm sát độc lập và cộng đồng.
- Tạo cơ chế cho sự đối thoại giữa các bên liên quan.
- Điều chỉnh các tiêu chuẩn và yêu cầu về môi trường cho phù hợp với thực tế.

Page * 11

3. Các nguyên tắc cơ bản trong BVMT và kiến nghị

Tuyên bố Rio 1992 về Môi trường và Phát triển

" Các vấn đề môi trường được giải quyết tốt nhất với sự tham gia phù hợp của tất cả các bên quan tâm. Ở cấp quốc gia, cần đảm bảo mỗi cá nhân đều có cơ hội tiếp cận các thông tin liên quan đến môi trường như vật chất nguy hại, các hoạt động phát triển, và cơ hội tham gia và quá trình hoạch định chính sách. Chính quyền cần khuyến khích sự tham gia của công chúng bằng cách cung cấp thông tin rộng rãi và cải cách hệ thống hành chính để dễ dàng hơn cho việc tiếp cận thông tin"

(Theo điều 10 – Tuyên bố Rio)

Page * 12

Trung tâm Con người và Thiên nhiên

3. Các nguyên tắc cơ bản trong BVMT và kiến nghị

Các nguyên tắc nguyên tắc cơ bản trong BVMT

3. Các nguyên tắc cơ bản trong BVMT và kiến nghị

Lợi ích của nguyên tắc tham gia – công khai trong BVMT

- ◆ Đảm bảo ra các quyết định tốt, hài hòa lợi ích giữa các bên liên quan và phản ánh nguyện vọng của cộng đồng.
- ◆ Góp phần giảm thiểu các xung đột.
- ◆ Huy động các nguồn lực từ cộng đồng trong việc giám sát thực thi việc tuân thủ chính sách pháp luật BVMT.
- ◆ Góp phần giảm thiểu tham nhũng môi trường.
- ◆ Góp phần cải thiện hình ảnh quốc gia, doanh nghiệp và môi trường đầu tư.

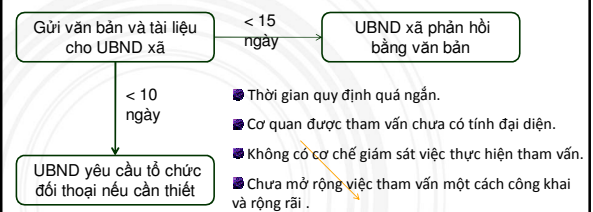
3. Các nguyên tắc cơ bản trong BVMT và kiến nghị

Một số quy định về công khai thông tin và sự tham gia ở VN

- ◆ Tham vấn ý kiến trong quá trình thực hiện ĐTM nặng tính hình thức.
- ◆ Chưa có các cơ chế cho sự tham gia của Xã hội dân sự trong ĐTM và giám sát thực thi pháp luật BVMT.
- ◆ Các thông tin về ĐTM và việc thực thi chính sách pháp luật BVMT mới chủ yếu được công khai trong phạm vi hạn hẹp giữa các cơ quan quản lý nhà nước.

3. Các nguyên tắc cơ bản trong BVMT và kiến nghị

Tham vấn ý kiến: Thực tiễn ở Việt Nam

3. Các nguyên tắc cơ bản trong BVMT và kiến nghị

Công khai thông tin: Thực tiễn ở Việt Nam

- ◆ Dự án do Bộ TNMT thẩm định: Sở TNMT (01 bản)
- ◆ Dự án do các bộ khác thẩm định: Bộ TNMT (01 bản), Sở TNMT (01 bản)
- ◆ Dự án do UBND tỉnh thẩm định: UBND huyện (01 bản)
- ◆ Chủ dự án phải niêm yết Kế hoạch quản lý môi trường tại UBND cấp xã.

3. Các nguyên tắc cơ bản trong BVMT và kiến nghị

Một số góp ý cụ thể cho quá trình sửa đổi Luật BVMT

- Cải thiện quy trình tham vấn, tham khảo các nguyên tắc **Đông thuận tự nguyện, báo trước và được cung cấp thông tin (FPIC)** cho một số loại hình dự án tiềm ẩn nhiều rủi ro môi trường – xã hội như khai khoáng và thủy điện.
- Đảm bảo sự tham gia của Xã hội dân sự trong quá trình thẩm định báo cáo ĐTM đối với một số loại hình dự án.
- Lập website công khai các báo cáo ĐTM, các thông tin về môi trường, các vụ vi phạm môi trường và quá trình xử lý vi phạm.
- Tạo cơ chế mở cho người dân phản hồi về các vụ việc vi phạm môi trường ở địa phương.
- Cải thiện quy trình khiếu kiện và xử phạt vi phạm môi trường.

Xin chân thành cảm ơn!
